

Sosiaali- ja terveystalouden palveluverkkouudistus / Lestijärven Soite-piste

Keski-Pohjanmaan aluehallitus 03.12.2024 § 313
4609/00.02.00/2024

Valmistelija vt hyvinvointialuejohtaja Katja Virta

Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueen vuoden 2025 talousarvio tulee jäämään alijäämäiseksi, jonka takia kulurakennetta keventävät lisätoimenpiteet ovat välttämättömiä. Lain hyvinvointialueista 115 §:n velvoittamana hyvinvointialueen taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään kahden vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Tässä määräajassa tulee kattaa myös talousarvion laadintavuonna tai sen jälkeen kertynyt alijäämä. Keski-Pohjanmaalla tämä tarkoittaa, että vuodesta 2023 lukien kertynyt alijäämä tulee olla katettuna vuoden 2026 loppuun mennessä. Vuodelta 2023 alijäämää kertyi -20,5 miljoonaa euroa. Myös vuosi 2024 tulee olemaan alijäämäinen.

Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueen talouden tilanne vaatii, että vuoden 2025 talousarvio tehdään kaksivaiheisesti. Aluevaltuustolle esitetään 16.12.2024 päätöskäsittelyssä noin -13,5 miljoonaa euroa alijäämäinen talousarvio. Toisessa vaiheessa aluevaltuustolle esitetään muutostalousarvio, joka tuodaan aluevaltuuston päätöskäsittelyyn tämän hetken arvion mukaan helmi-maaliskuussa 2025. Muutostalousarvioon tullaan sisällyttämään joulukuussa aluehallitukselle ja aluevaltuustolle esitetyt toimenpiteet. Toimenpiteet kattavat talouden sopeuttamistoimia vuodelle 2025 yhteensä 13,5 miljoonaa euroa. Sopeuttamistoimien mahdollistamana muutostalousarviolla tähdätään vähintään tasapainoiseen tulokseen (0 €). Tällöin lisää kumulatiivista alijäämää ei syntyisi vuoden 2025 aikana. Hyvinvointialuelain mukaisesti kumulatiivinen alijäämä tulee kattaa vuoden 2026 loppuun mennessä.

Talouden tasapainottamisen vaatimukset edellyttävät muutoksia hyvinvointialueen palveluverkkoon. Koska palveluverkko rakentuu tarvetta suuremmista vuokralla olevista kiinteistöistä, on aluehallitus valtuuttanut keväällä 2024 vt hyvinvointialuejohtajan neuvottelemaan kuntien kanssa kiinteistöjen tarpeettomien tilojen vuokrauksesta luopumisesta sekä taloudellisen tilanteen vuoksi seuraavien vuosien indeksikorotuksista luopumisesta. Palveluverkkouudistuksen kohteena olevien kiinteistöjen osalta neuvottelut eivät tuottaneet tulosta. STM, VM ja SM edellyttivät syksyllä 2024 Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueen kanssa käydyissä hyvinvointialueneuvotteluissa, että Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueen tulee tarkastella palveluverkkoaan nopealla aikataululla.

Alueilla järjestettiin keväällä 2024 avoimia tilaisuuksia kuullen kunkin alueen asukkaita heidän palvelutarpeistansa. Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (612/2021) edellyttää, että hyvinvointialueen on suunniteltava ja toteutettava sosiaali- ja

terveydenhuolto sisällöltään, laajuudeltaan ja laadultaan sellaisena kuin asiakkaiden tarve edellyttää. Palvelut ovat lisäksi toteutettava yhdenvertaisesti, yhteensovitetuina palvelukokonaisuuksina sekä hyvinvointialueen väestön tarpeet huomioon ottaen lähellä asiakkaita. Palveluja voidaan koota hyvinvointialueen alueella suurempiin kokonaisuuksiin silloin, kun palvelujen saatavuus ja laadun turvaaminen edellyttävät erityisosaamista tai kalliita investointeja tai kun palvelujen tarkoituksenmukainen, kustannusvaikuttava ja tehokas toteuttaminen edellyttävät sitä.

Palveluverkko Keski-Pohjanmaalla koostuu sosiaali- ja terveystalouden Soite-keskuksista, Soite-aseamista ja Soite-pisteistä sekä sähköisistä, liikkuvista ja kotiin vietävistä palveluista. Soite-keskuksissa on laajin palvelutarjonta. Päivystys ja vastaanotot on keskitetty Soite-keskuksiin. Soitekeskukset sijaitsevat Kokkolassa (pääterveysasema), Kannuksessa sekä Tunkkari-Pajalassa. Soite-asemilla on vaihteleva ja muuntuva sosiaaliterveyden- ja sairaanhoidon tarjonta. Asemilla järjestetään asiantuntijavastaanottoja, eri alan lääkäreiden vastaanottoja sekä neuvola- ja sosiaalipalveluita. Soite-asemat sijaitsevat Kälviällä, Toholammilla ja Perhossa. Soite-pisteet ovat matalankynnyksen lähipalvelupisteitä, joissa on joustava palvelutarjonta. Soite-pisteet sijaitsevat Kokkolan Koivuhaassa, Lestijärvellä, Ullavassa, Lohtajalla ja Halsualla.

Palveluverkon tavoitteena on tarjota mahdollisimman yhdenvertaisesti saatavia ja saavutettavia sosiaali- ja terveystalouden palveluja koko hyvinvointialueen asukkaille. Palveluiden toimintamalleja on uudistettava, jotta vaikuttavat palvelut voidaan turvata talouden heikentyneessä tilanteessa. Palvelumuotoja muutetaan hallitusti kohden pienempiä Soite-pisteitä, jotka voivat toimia laajenevien liikkuvien palvelujemme kirjaamispisteinä tarvittaessa. Asiantuntijasairaanhoidajien ja terveydenhoitajien ajanvarauksellista vastaanottoa voidaan järjestää tarpeenmukaisesti hyvinvointialueen soitepisteissä. Etävastaanottojen määrää lisätään huomioiden asukkaiden mahdollisuus niitä käyttää. Palveluverkon uudistuksen yhteydessä omalääkärimalliin siirtyminen on osa muutosta, jolla turvaamme hoidon paremman jatkuvuuden ja saatavuuden. Esitys palveluverkkouudistuksesta on hyvinvointialueen tasoinen eikä perustu kuntarajoihin, mutta huomioi liikenneyhteydet uuden toimintamallin toimipisteisiin.

Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueen hallintosäännön mukaan aluevaltuusto päättää sosiaali- ja terveydenhuollon palvelustrategiasta käsittäen palveluverkkoa koskevat muutokset (hallintosäännön 19 §:n 1. kohta). Asian käsittelyssä aluehallituksessa tai muissa hyvinvointialueen toimielimissä noudatetaan esteellisyyttä koskevaa lainsäädäntöä ja oikeuskäytäntöä sekä ns. varovaisuusperiaatetta.

Oheisaineistona:

Sote-palveluverkon muutos Lestijärven Soite-pisteessä

Päätösesitys

Aluehallitus päättää esittää aluevaltuustolle, että aluevaltuusto
1. hyväksyy palveluverkon muutokset Lestijärven Soite-pisteessä
2. valtuuttaa aluehallituksen ja hyvinvointialuejohtajan toimeenpanemaan muutokseen liittyvät toimenpiteet.

Päätös

Anja Törmä esitti että, kaikki viisi palvelupisteitä koskevat esitykset palautetaan uuteen valmisteluun. Hyvinvointialue aloittaa välittömästi neuvottelut kuntien kanssa, joiden pohjana on ns. liikkuvien palveluiden ennakoitu tilatarve per kunta. Soiten kiinteistöhallinto ja kunnat käyvät mahdollisimman nopeasti oikeat neuvottelut tältä pohjalta.

Liikkuvien palvelujen toimintamallin suunnittelut aloitetaan välittömästi. Tavoitteena tulee olla se, että palvelupisteet säilyvät jokaisessa kunnassa ja että hyvinvointialueen asukkaiden yhtäläinen mahdollisuus riittäviin perusterveydenhuollon palveluihin ja mahdollisuus tarvittaviin erikoissairaanhoidon palveluihin varmistetaan. Liikkuvien palveluiden pilotointi aloitetaan esimerkiksi Halsuan ja Lestijärven osalta kevään 2025 aikana.

Tapio Peltokangas Arto Alpian kannattamana esitti asian jättämistä pöydälle.

Yleiskeskustelun aikana pidettiin tauko kello 16.05-16.08.

Anja Törmä veti esityksensä pois.

Koska oli tehty esitys asian jättämisestä pöydälle, oli suoritettava äänestys. Äänestysmenettelyksi hyväksyttiin nimenhuutoäänestys siten, että äänestyksessä asian käsittelyn jatkamista kannattavat äänestävät JAA ja Tapio Peltokankaan esitystä äänestävät EI.

Äänestyksessä annettiin 4 JAA ääntä (Tomi Kivelä, Anna Nurmi-Lehto, Mauri Salo ja Hans Snellman) ja 7 EI ääntä (Arto Alpia, Sari Innanen, Tapio Pajunpää, Tapio Peltokangas, Kristiina Teerikangas, Anja Törmä ja Pirjo Urpilainen).

Äänestystuloksen mukaisesti aluehallitus päätti jättää asian pöydälle.

Merk. vt. hyvinvointialuejohtaja esitteli asian kokouksessa.